

Noć knjige; Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ 23. travnja 2019

World Book Night; School of Public Health “Andrija Štampar” April 23th, 2019

Franković Sanda¹, Abou Aldan Damjan²

¹Škola za medicinske sestre Mlinarska, Mlinarska cesta 24, Zagreb, Hrvatska

¹School of Nursing Mlinarska, Mlinarska cesta 24, 10000 Zagreb, Croatia

²Srednja škola Koprivnica, Trg Slobode 7, Koprivnica, Hrvatska

²School of Nursing Koprivnica, Trg Slobode 7, Koprivnica, Croatia

Received 14th May 2019;

Accepted at 15th May 2019;

Ključne riječi: Noć knjige • Društvo za povijest sestrinstva HUMS-a • Društvo nastavnika zdravstvene njege HUMS-a • umjetnost • sestrinstvo

Kratki naslov: Noći knjige 23. travnja 2019.

Key words: book night • Society for the History of ICN • Society of ICN Health Care Professionals • art • nursing

Running head: World Book Night April 23th, 2019

Autor za korespondenciju/Corresponding author: Damjan Abou Aldan • E-mail: daboualdan@gmail.com

Osmo Noć knjige održana je 23. travnja 2019. godine. Manifestacija je to kojom se nastoji dati kreativan poticaj čitanju, promidžbi knjige te razgovoru o njezinu položaju i vrijednosti u suvremenu društvu. Kao i prethodnih godina, na dan manifestacije, u dnevnim ili večernjim satima, u knjižarama, antikvarijatima, svim vrstama knjižnica, različitim ustanovama organizirana su različita događanja, i to predstavljanja knjiga, javna čitanja, druženja s autorima i radionice (1).

Društvo za povijest sestrinstva Hrvatske udruge medicinskih sestara (HUMS) od 2013. godine sudjeluje u Noći knjige u knjižnici Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ (2-10).

Noć knjige 2018. Društvo za povijest sestrinstva organiziralo je u suradnji s Društvom medicinskih sestara i tehničara Domovinskog rata HUMS-a. Noć knjige otvorio je prigodnim pozdravom dekan Medicinskog fakulteta prof. dr. sc. Marijan Klarica iskazavši, zajedno s ravnateljicom Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ prof. dr. sc. Mirjanom Kujundžić-Tiljak, svoju potporu i zadovoljstvo što je izabrana tema koja ističe doprinos medicinskih sestara i tehničara u Domovinskom ratu. Vesna Kljaić održala je predavanje pod nazivom Priča o humanosti i hrabrost – medicinske sestre i tehničari u Domovinskom ratu. U izlaganju je prikazala složenu i zahtjevnu organizaciju rada medicinskih sestara u Domovinskom ratu. Tadašnji radni uvjeti teško su shvatljivi mlađim generacijama ali iz tih iskustava proizašlo je znanje koje vrijedi prenositi i svjedočiti. Mirna Ignac u prezentaciji Medicinske sestre i tehničari u oružanim snagama RH iznijela je program rada medicinskih sestara i tehničara u oru-

žanim snagama. Prikazala je rad u područnim vojnim ambulancama, rad Zavoda pomorske medicine, rad u oksigenacijskoj hiperbaričnoj komori, zadaće Zavoda zrakoplovne medicine, hitni helikopterski prijevoz, pružanje zdravstvene potpore na terenu i obuku u nastavnim središtima. Osvrnula se i na prisutnost, aktivnost i žrtve medicinskih sestara u Domovinskom ratu kao neizostavnom dijelu nedavne turbulentne hrvatske povijesti. Ljerka Pavković predstavila je osnutak i rad Društva medicinskih sestara i tehničara Domovinskog rata HUMS-a čija je glavna misija ostaviti pisane tragove kao sjećanje na sve medicinske sestre i tehničare učesnike Domovinskog rata te educirati javnost i mlađe generacije o toj temi. Nakon toga predstavljene su aktivnosti u izradi knjige „Svjedočanstva medicinskih sestara i tehničara Domovinskog rata“, o kojima je govorila urednica dr. sc. Željka Križe. U sklopu priredbe posjetitelji su imali prilike u velikoj čitaonici Knjižnice pogledati prigodnu izložbu plakata pod zajedničkim nazivom Medicinske sestre i tehničari u Domovinskom ratu koju su pripremile Sanda Franković, Ljerka Pavković i Vesna Kljaić (11).

Ovogodišnja Noć knjige u čitaonici knjižnice Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ održana je 23.4. i sedmi je to susret u suradnji sa Društvom za povijest sestrinstva HUMS-a. Ove godine manifestaciji se pridružilo i Društvo nastavnika zdravstvene njege HUMS-a.

Program je počeo pozdravom voditeljice knjižnice Lovele Machala Poplašen, prof. i ravnateljice Škole narodnog zdravlja prof. dr. sc. Mirjane Kujundžić Tiljak, koja je zahvalila Društvu za povijest sestrinstva na višegodišnjoj suradnji. Ispred dekana Medicinskog fakulteta pozdrave je prenijela

voditeljica diplomskog sveučilišnog studija sestrinstva doc. dr. sc. Lana Škratić koja je ukazala na značaj suradnje sa nastavnicima na studiju sestrinstva i njihov doprinos ovoj manifestaciji.

Prvi dio programa započeo je uvodnom riječi Sande Franković predsjednice Društva za povijest sestrinstva. Zahvalila je ravnateljici Škole narodnog zdravlja, voditeljici knjižnice kao i ostalim djelatnicima knjižnice na gostoprimstvu i veselju prilikom svakog ponovnog susreta. Istakla je značaj podrške nastavnicima i studentima diplomskog studija sestrinstva kojeg je i Andrija Štampar još 1953. godine vidio kao bitnu sastavnicu Medicinskog fakulteta. Naglasila je da nastavnici i mentori na svim razinama obrazovanja medicinskih sestara predstavljaju ključne osobe u socijalizaciji za buduće zanimanje. Istakla je kako kognitivna i psihomotorička znanja čine kostur sadržaja nastave ali fine niti koje taj kostur drže na okupu i daju mu smisao jesu afektivna znanja. Upravo ta znanja čine izvor profesionalnog identiteta medicinskih sestara. Ovogodišnja tema Sestrinstvo i umjetnost imala je za cilj prikazati ulogu umjetnosti u sestrinstvu iz dvije pozicije. Prvo kao medija koji omogućuje estetski doživljaj koji je značajan u socijalizacijskom procesu i drugo kao put osobnog razvoja i propitivanja tijekom profesionalnog djelovanja. Prikazala je isječke iz zapisnika Sekcije za savsku banovinu Jugoslovenskog društva diplomiranih sestara iz 1934. godine koji opisuju napore sestara pomoćnica u osnivanju literarne sekcije i formiranja biblioteke. Uvod je završila zaključkom da je sestrinstvo na našim područjima već u danima svog osnutka osvijestilo važnost znanja i umjetnosti kao bitnog čimbenika za unapređenje sestrinske prakse.

Program je nastavljen koreografskom izvedbom Petre Šimunić, bacc.med.techn. i plesnom pedagoginjom na skladbu „I see fire“ glazbenika Edda Sheerana. Pjesma je izabrana sukladno temi ovogodišnje manifestacije, s obzirom da je naslovna pjesma iz filma „Hobbit: Smaugova pustoš“. Sestra Šimunić nastavnica je zdravstvene njege i voditeljica plesnog studija „Sweet beat“. Nakon plesne točke Damjan Abou Aldan, mag.med.techn. održao je predavanje na temu „Estetske spoznaje u sestrinstvu – smjer autentičnog sestrinstva“. Predavanje je bilo usmjereno prema dvije glavne teme i pitanja u sestrinstvu: Što je umijeće sestrinstva i kako umjetnički sadržaji mogu biti inkorporirani u edukaciju medicinskih sestara? Objasnjeno je kako izraz *umijeće* u sestrinstvu opisuje onaj dio sestrinske prakse koji ima najvišu razinu profesionalne autonomije. Ipak, iako je umijeće naglašavala još Florence Nightingale, a u svojim teorijama opisivale Ernestine Wiedenbach, Dorothy Orem, Hildegard Peplau i Jean Watson, fenomen umijeća nije jasno konceptualiziran. Umijeće je, naime, teško definirati, pa usprkos spoznaji da je ono važno nije teorijski jasno razjašnjeno što ono uključuje. Od navedenih teoretičarki Peplau i Watson među ostalim naglašavaju važnost izlaganja medicinskih sestara umjetničkom stvaralaštvu s obzirom da je uočen pozitivan utjecaj na ličnost medicinske sestre. Učinjen je osvrt na istraživanja Jean Watson o utjecaju slikarstva, plesa, svjetla i književnih djela na medicinske sestre. Predavanje je završeno zaključkom da je nedvojbeno kako pojam *umijeća skrbi* jest taj u kojem će autonomna disciplina sestrinstva dalje razvijati teorijske modele i stvarati praktične preporuke. Na tragu je to promjene paradigme sestrinstva iz usmjerenosti od dominantno biomed-

icinskog modela prema obuhvatnijem pristupu kakav čovjek očekuje i na kakav uostalom ima i pravo. Nakon predavanja Marija Križić, bacc.med.techn., nastavnica zdravstvene njege pročitala je tri pjesme Stane Lovri. *Priča malog bajtara* koja je posvećena prijatelju iz djetinjstva, zatim *Ima jedna Slavonija* posvećena zavičaju i *Jer ti si sestra*. Stana Lovrić je do umirovljenja radila na Klinici za plućne bolesti Jordanovac KBC-a Zagreb. Osim stručnim radom istaknula se je pisanjem priča i poezije. Objavila je 4 zbirke poezije i 26 priča. Njena pjesma „U ime čovjeka“ napisana je 1972. godine. bila je postavljena na panou ICN-a u Ženevi povodom Međunarodnog dana medicinskih sestara. Knjiga „I opet bih bila sestra“ objavljena. 2017. godine donosi svjedočanstvo o njenom životu i radu.

U nastavku programa Marin Čargo, mag.med.techn. i student solo pjevanja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu održao je predavanje *Muzikoterapija – glazba kao lijek*. Prikazao je glavne odrednice muziko terapije i njen značaj. Tijekom izlaganja objasnio je indikacije i kontraindikacije za primjenu muzikoterapije, metode primjene te objasnio kako se u svijetu upravo takvim vidom terapije bave medicinske sestre. Prikazao i rezultate istraživanja primjene Mozartove glazbe u skrbi za pacijente nakon cerebrovaskularnog infarkta. Iznio je manje poznati podatak kako je Florence Nightingale uvela ideju pozadinske glazbe u *Zavodu za njeegu gospođa za vrijeme bolesti* koji je reformirala prema idejama moderne bolnice, a za bolesnički krevet je kazala kako on „svojim izgledom mora obasjavati bolesničku sobu“.

Noć knjige završena je predstavljanjem knjige Metodika zdravstvene njege autora Damjana Abou Aldana koju je izdala Medicinska naklada. Knjigu su predstavile recenzentice Sanda Franković i dr. sc. Višnja Pranjić, ispred izdavača Anđa Raić i autor.

Sanda Franković je kazala je kako je knjiga Metodika zdravstvene njege djelo od iznimne važnosti za sestrinstvo u Hrvatskoj. Osim što predstavlja nezaobilaznu literaturu onima koji su se odvažili i preuzeli odgovornost da će podučavati, knjiga predstavlja pisani trag gotovo sto godina nastojanja sestara u unapređivanju vlastitog obrazovanja. Tako od samog osnutka škole za sestre pomoćnice i osnivanjem strukovne udruge bilježimo rasprave i aktivno sudjelovanje sestara u kreiranju nastavnih programa, na tragu vlastitih uvida i iskustava sa studentskih boravaka u inozemstvu. Bitan trenutak je i osnivanje Stručno – metodičkog praktikuma za zdravstvo 1963. godine u Školi za medicinske sestre u Mlinarskoj. Uloga praktikuma bila je višeznačna i obuhvaćala je nastojanja u području stručnog i metodičkog usavršavanja, unapređenje nastavnih planova i programa, te poticanje izrade skripta i školskih udžbenika. Upravo prvo poglavlje knjige donosi do sada najcjelovitiji prikaz obrazovanja medicinskih sestara od osnutka prve škole do danas. Iako je prvo poglavlje samo uvod ono je svojevrsna legitimacija iz koje se jasno iščitava stogodišnji napor da se razumije i opredmeti specifičan pristup u obrazovanju medicinskih sestara. On proizlazi iz jedinstvenosti socijalizacijskih elemenata u odgoju budućih medicinskih sestara, stjecanja znanja i vještina i zadovoljavanja različitih potreba pojedinca, ali i doživljavanja sebe i kompleksnog okruženja profesionalnog djelovanja. Osnivanjem sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva kolegij koji bi nosi naziv kao naslov ovog priručnika Metodika zdravstvene njege, pokazuje se kao

SLIKA [1] Predstavljanje priručnika Metodika zdravstvene njege. Na slici s lijeva na desno: Anđa Raič, Sanda Franković, Damjan Abou Aldan i Višnja Pranjić

nužan preduvjet kvalitetnog osposobljavanja budućih nastavnika i mentora. Završila je zaključkom da nas je autor knjige preduhitrio i napisao knjigu koja predstavlja jasan argument takvih nastojanja.

Višnja Pranjić iznijela je kratak pregled sadržaja svakog poglavlja s posebnim naglaskom na drugi dio knjige koji donosi pregled metodičkih rješenja u učioničkoj i vježbovnoj nastavi te opis odgojnih metoda. Naglasila je kako je ovom knjigom razriješen dosadašnji veliki problem nastavnika početnika koji od sada na jednom mjestu mogu pronaći preporuke za izradu godišnjih programa, neposredne nastavne pripreme kao i brojne druge prijedloge za poboljšanje nastave.

Anđa Raič naglasila je kako je iznimno zadovoljna objavljivanjem ove knjige s obzirom da je važno stručne tekstove pisati na materinjem jeziku. Čestitala je autoru na radu na knjizi u nadi da će doprinijeti boljitku obrazovanja medicinskih sestara.

Damjan Abou Aldan kazao je kako je motivacija za pisanjem ovog teksta nastala spontano za vrijeme dok je bio predsjednik Društva nastavnika zdravstvene njege HUMS-a. Suočeni sa brojnim izazovima, propitujući rješenja kroz svjetsku literaturu, počeo je voditi bilješke koje je kasnije objedinio u tekst čije je uređivanje trajalo gotovo četiri godine. Metodika zdravstvene njege prvi je sveobuhvatni priručnik koji donosi pregled ne samo povijesti i sadašnjosti obrazovanja medicinskih sestara, nego i niz metodičkih preporuka za svakodnevnu nastavnu praksu. Sestrinstvo Republike Hrvatske doživljava najintenzivnije promjene upravo u segmentu obrazovanja, a zadaća ovog priručnika je prikazati recentna kretanja u svjetskoj praksi sestrinskog obrazovanja i, poštujući naše obrazovne specifičnosti i tradiciju, ponuditi prijedloge i preporuke za nastavnike i mentore zdravstvene njege. Namijenjen je svim nastavnicima zdravstvene njege i mentorima na svim razinama obrazovanja. Zahvalio je generacijama svojih učenika i studenata koju su ga usmjeravali kroz nastavnu praksu, a posebice istaknutim autoritetima na području sestrinskog obrazovanja doc.dr.sc.Nadi Prlić, Sandi Franković i Višnji Pranjić, koje su ga usmjeravale i podržavale u pisanju. Zaključio je

da knjiga ima za cilj stvoriti preduvjete da se o obrazovanju medicinskih sestara raspravlja argumentirano, da se navedeni prijedlozi dopunjuju i poboljšavaju na dobrobit same profesije, a posebice pacijenata koji očekuju medicinsku sestru iznimnih znanja i vještina, ali posebice besprijekornih afektivnih kvaliteta.

Tijekom večeri u prostoru čitaonice bile su izložene i slike Damjana Abou Aldana: *Mudrost* (2017.), *Zahvalnost* (2017.), *Stare stepenice* (2013.) *Florence Nightingale* (2012.).

Nema sukoba interesa

Authors declare no conflict of interest

SLIKA [2] Naslovnica priručnika Metodika zdravstvene njege

Literatura/References

- [1] Noć knjige. Available at: <https://nocknjige.hr/tekstx.php?id=35&k=1>, Accessed: May 7, 2019.
- [2] Petrak J. Noć knjige na Medicinskom fakultetu, List medicinskog fakulteta, 2013;1(32): 109
- [3] B. Jurinec, Noć knjige – Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Sestrinski glasnik, 2014; 1(19):69
- [4] Vinduška I, Jurinec B. Proslava – Noć knjige u 2014. godini – Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Sestrinski glasnik, 2014; 3(19): 250
- [5] Škorić L, Machala Poplašen L. Noć knjige na Medicinskom fakultetu. List medicinskog fakulteta, 2014;1(33):109
- [6] Franković S, Jurinec B. Obilježavanje Noći knjige 2015. godine – Škola narodnog zdravlja, Sestrinski glasnik, 2015; 3(20):281
- [7] Vrkić D., Čuljak M., Machala Poplašen L. I treću godinu zaredom održana Noć knjige na Medicinskom fakultetu, List medicinskog fakulteta, 2015;1(34):98-9
- [8] Škorić L., Čuljak M. Noć knjige u knjižnicama medicinskog fakulteta, List medicinskog fakulteta, 2016;1(35):97-8,
- [9] Franković S., Kralj Z. Noć knjige; Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“ 24. travnja 2017. Sestrinski glasnik, 2017;22:149-51
- [10] Šember M, Čuljak M. Noć knjige u knjižnicama Medicinskog fakulteta. List medicinskog fakulteta, 2017; 1 (36):105-6
- [11] Machala Poplašen L, Martinović D. Noć knjige 2018 u Knjižnici „Andrija Štampar“. List medicinskog fakulteta, 2018; 1(37):118-9